

อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีชาติพันธุ์มอญ

Identity and Existence of Ethnic Mon Music

นิติพรณ สุวาท*

Nitipan Suwat

วีระ พันธุ์เสือ**

Weera Pansuea

เทพิกา รอดสการ**

Thepika Rodsakhon

Received : December 17, 2023

Revised : March 12, 2024

Accepted : April 4, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีชาติพันธุ์มอญ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีชาติพันธุ์มอญ ในพื้นที่บ้านบางกระดี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร บ้านเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และข้อมูลทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ทางดนตรีชาติพันธุ์มอญถูกสร้างได้จากกระบวนการทางสังคม ดนตรี การแต่งกาย การใช้ภาษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะนิยามความเป็นมอญ ที่ยังคงธำรงรักษาวัฒนธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่แทรกซึมในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ประเพณี พิธีกรรม เทศกาลต่างๆ ของชาวมอญ ซึ่งวงดนตรีที่มีบทบาทสำคัญ คือ วงเครื่องสายมอญ วงปี่พาทย์มอญ โดยมีแนวคิดในการสร้างอัตลักษณ์ผ่านวัฒนธรรมดนตรีร่วมมือกับชาวบ้าน หน่วยงานในชุมชน เลือกกลุ่มคนที่สนใจดนตรีมาเป็นจุดสร้างงาน ร่วมกันจัดตั้งวงดนตรีเพื่อเป็นตัวแทนในการฟื้นฟูและเผยแพร่ สามารถผลิตซ้ำผ่านเวทีทางสังคม ทำให้คนจดจำได้มากขึ้น ดนตรีบางชนิดมีการปรับเปลี่ยนผสมผสานกับวัฒนธรรมภายนอกไปบ้าง แต่บทเพลงก็ยังคงความเป็นมอญอยู่ การแต่งกายของนักแสดงด้วยชุดท้องถิ่นชาวมอญ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องช่วยกัน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคมที่เปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าเครื่องดนตรีบทเพลงมอญและการแต่งกายเป็นตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของความเป็นมอญได้ชัดเจน

คำสำคัญ : ดนตรีชาติพันธุ์มอญ / วงปี่พาทย์มอญ / วงเครื่องสายมอญ / อัตลักษณ์

*นักศึกษาลัทธิสุทธศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Doctor of Arts Program Department of Thai and Asian Music Faculty of Fine and Applied Arts

Srinakharinwirot University(Corresponding Author) e-mail: nitipan.suwat@g.swu.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer in Thai and Asian Music Department Faculty of Fine and Applied Arts Srinakharinwirot University

ABSTRACT

Research on Identity and existence of Mon ethnic music It is qualitative research. The objective is to study the identity and existence of Mon ethnic music. In the area of Ban Bang Kradi Bangkok, Ban Chet Riw, Samut Sakhon Province, Ban Wang Ka, Kanchanaburi Province The tools used in the research include: Voice recorder DVR Key informant interview form and general information The research results found that Mon ethnic musical identity is created through social processes. Music, dress, and language use are important things that define Mon identity. that still maintains its culture firmly Music is a part that permeates the way of life of the villagers, traditions, ceremonies, and various festivals of the Mon people. The band that plays an important role is the Mon string quartet. Piphat Mon Band The idea is to create an identity through music culture in cooperation with the villagers. Community agencies Choose a group of people who are interested in music as a point of creating work. Together they formed a band to represent restoration and dissemination. can be reproduced through the social arena Make people remember more Some types of music have changed and mixed with outside cultures to some extent. But the song is still very Mon. The actors dress in local Mon clothing. It is everyone's duty to help each other. To gain acceptance from a changing society It shows that the musical instruments, Mon songs and dress are clear indicators of Mon identity.

Keywords : Mon Ethnic Music / Piphat Mon Band / Mon String Quartet / Identity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา ซึ่งในครั้งนั้นมอญเริ่มเข้ามาเป็นระยะๆ โดยจัดให้อยู่บริเวณพื้นที่จังหวัดปทุมธานีและนนทบุรี เมื่อสมัยกรุงธนบุรีมอญได้อพยพเข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงได้จัดพื้นที่ให้ชาวมอญอาศัยอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ แต่ครั้งที่เข้ามาพระมหากษัตริย์ของไทยจะรับเอาผู้อพยพของชาวมอญไว้ทุกครั้ง โดยแบ่งให้อยู่ตามสถานที่ต่างๆ ตามที่ชาวมอญอาศัยอยู่ในปัจจุบัน การอพยพของชาวมอญที่มาอยู่ในเมืองไทย ชาวมอญได้มีการสู้รบกับพม่าอยู่ตลอดเวลาซึ่งแต่ละครั้งจะอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทย โดยมีการอพยพครั้งใหญ่ ได้ 9 ครั้งเริ่มตั้งแต่พุทธศักราช 2108 สมัยสมเด็จพระธรรมราชาและครั้งสุดท้ายสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งครั้งนี้ชาวมอญได้อพยพตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ตำบลหลุมช้าง แขวงเมืองกาฬจนบุรี สมเด็จพระนั่งเกล้าฯ จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาธรรมราชรามัญไปตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยานอกกำแพงพระนครตรงหน้าวัดชนะสงคราม ส่วนครอบครัวมอญให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่นครเขื่อนขันธ์หรือพระประแดงในปัจจุบัน ในการเข้ามาแต่ละครั้งชาวมอญจะนำเอาวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เข้ามาด้วย

ดนตรีและศิลปวัฒนธรรมมอญ ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพชนมอญ แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติมอญ และเป็นสิ่งชี้วัดความมีอารยธรรมขั้นสูงของชาวมอญ มอญได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา ซึ่งในครั้งนั้นมอญเริ่มเข้ามาเรื่อยๆ โดยจัดให้อยู่บริเวณพื้นที่ต่างๆ ในภาคกลางของประเทศไทย การที่ชาวมอญอพยพมาอยู่ ณ ที่แห่งใด ก็จะทำเอาวัฒนธรรมประเพณีติดตัวมาด้วย เช่น การเล่นสะบ้า มอญซ่อนผ้า การรำผี ด้านดนตรีนาฏศิลป์ก็เช่นกัน มีการใช้ดนตรีแทรกซึมในวิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรม และในเทศกาลต่างๆ เสียงของดนตรีที่บรรเลงนั้นมีความเคร่งขรึม นุ่มนวล ให้ทั้งอารมณ์ สนุกสนาน โศกเศร้า (Pochanicha, 2019) นับเป็นวงดนตรีที่เล่นได้หลายรสและถือเป็นเอกลักษณ์ของวง วงปี่พาทย์มอญหงสาวดี วงปี่พาทย์หงสากาญจนธานี และวงเครื่องสายมอญ เป็นวงดนตรีที่จัดตั้งขึ้นเป็นที่ ยอมรับทั่วไปทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เป็นวงดนตรีที่บ่งบอกความเป็น อัตลักษณ์ของชาวมอญนับ แต่เริ่มเข้ามาอยู่ในประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน

วงปี่พาทย์มอญหงสาวดี และวงปี่พาทย์มอญหงสากาญจนธานี บรรเลงโดยกลุ่มชาวมอญเข้ามาอยู่ใน ประเทศไทยบริเวณบ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี ในอดีตยังไม่เป็นที่รู้จักกันมากนัก ปัจจุบันเริ่มมีการเผยแพร่มากขึ้นโดยภาครัฐและภาคเอกชน วงเครื่องสายมอญ คณะหงส์ฟ้ารามัญ บ้านบางกระดี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร คณะรามัญบ้านเทิง บ้านเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เป็นกลุ่มชาวมอญที่อพยพมาจากชุมชนมอญที่ตั้งถิ่นฐานในเมืองไทย มีได้อพยพมาจากเมืองมอญโดยตรง จึงเกิดการรวมตัวกันขึ้นภายหลังในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 วงดนตรีทั้ง 4 วงนี้ มีความเหมือนและความแตกต่างกันในประเด็นต่างๆ เช่น ด้านรูปแบบวง ลักษณะเครื่องดนตรี วิธีการบรรเลง ตลอดจนรูปแบบการแสดงที่ถูกปรับและปรุงแต่งขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทสังคมและความนิยมของคนในวัฒนธรรมในช่วงเวลาต่างๆ จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบของดนตรี รูปแบบการแสดงที่ได้รับการสืบทอดองค์ความรู้ดนตรีรุ่นสู่รุ่นจากบรรพบุรุษ มีความสำคัญต่อการคงอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดนตรียังคงมีบทบาทในสังคม ชาวบ้านให้ความนิยม ดังจะเห็นได้จากการแสดงดนตรีในงานประเพณี พิธีกรรม หรือการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดต่างๆ เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าชาวมอญบ้านวังกะ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านบางกระดี่ ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมของตนเอง จึงนำมาสู่ความสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ

จากที่มาของความสำคัญนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะมุ่งศึกษาศึกษาบทบาทและการใช้วัฒนธรรมดนตรีของชาวมอญในมิติทางประวัติศาสตร์และสถานภาพปัจจุบัน ผ่านแนวคิดอัตลักษณ์และการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เป็นแนวทางการย้าเตือนกลุ่มชนของตนเองให้เห็นความสำคัญของชาติพันธุ์ผ่านวัฒนธรรมดนตรีของชาวมอญ ท่ามกลางพลวัตและความหลากหลายในบริบทสังคม โดยผู้วิจัยหวังว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นถึงคุณค่า อัตลักษณ์ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ อีกทั้งเพื่ออนุรักษ์ให้อารังไว้ในวัฒนธรรมดนตรีมอญแก่ผู้ที่สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าและดำเนินการศึกษางานวิจัย เรื่อง อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลจากหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี หอสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัดกาญจนบุรี และการวิจัยภาคสนาม โดยผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาวงเครื่องสายมอญ คณะหงส์ฟ้ารามัญ บ้านบางกระดี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร คณะรามัญบ้านเทิง บ้านเจ็ดริ้ว จังหวัดสมุทรสาคร วงปีฟ้าห่มมอญหงสาวดี วงปีฟ้าห่มมอญหงสาวกาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมดนตรีมอญ ผู้ก่อตั้งและควบคุมวงดนตรี หรือผู้ประสานงานวงดนตรี จำนวน 20 คน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนมอญพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และกาญจนบุรี ผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรง แต่มีส่วนร่วมหรือเป็นเป้าหมายของการดำรงอัตลักษณ์ เช่น หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มข้าราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยว ตลอดจนคนภายในชุมชนและคนภายนอกชุมชนทุกกลุ่มที่ได้มีโอกาสชมการแสดงดนตรีมอญ จำนวน 10 คน

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลภาคสนามทุกรูปแบบมาตรวจสอบความถูกต้อง ประกอบกับข้อมูลจากเอกสารและนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียงเป็นดัชนีนิพนธ์ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ พบว่า วงเครื่องสายมอญ (โกรจยาม) หรือทะแยมมอญ พื้นที่บ้านบางกระดี่ กรุงเทพมหานคร และบ้านเจ็ดริ้ว สมุทรสาคร เป็นที่สืบสานมรดกวัฒนธรรมเก่าแก่อันล้ำค่าไว้อย่างน่าชื่นชม ชาวมอญบ้านบางกระดี่ร่วมตัวกันตั้งวงเครื่องสายมอญ ภายใต้ชื่อว่า “หงส์ฟ้ารามัญ” ขึ้น โดยการนำของลุงจำเรียน แจ่มสว่าง และลุงกัลยา ปุงบางกระดี่ นับเป็นวงเครื่องสายมอญคณะแรกที่มีชื่อคณะ ประกาศสู่สายตาคนดูเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2526 ที่บ้านแพ้ว สมุทรสาคร นักแสดงส่วนหนึ่งมาจากบ้านเจ็ดริ้วที่เคยฝึกหัดดนตรีกับลุงกัลยา ลุงกัลยาเห็นว่านักดนตรีอาวุโสวันแต่จะหมดไป จึงฝึกหัดเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน จากการที่นักดนตรีทั้งสองแห่งนี้มีบรรเลงร่วมกันบางครั้งผู้ชมก็จะเรียกชื่อวงร่วมกันว่าทะแยมมอญบางกระดี่/เจ็ดริ้ว มักจะเล่นกันตามบ่อนสะบ้า เพื่อความสนุกสนานครึกครื้น มีการดื่มสุราและร้องเพลงเชียร์ฝ่ายของตน เพลงที่ใช้ร้องเป็นเพลงมอญมีทั้งสนุกสนานและตลกขบขัน คนร้องเป็นชายและหญิง 2-4 คน โดยจะร้องโต้ตอบกันด้วยปฏิภาณในขณะนั้นทันที ผู้ชมก็จะใจจดจ่อจ้องดูปากของอีกฝ่ายว่าจะแก่งานอย่างไร ฝ่ายชายเป็นฝ่ายที่ร้องตั้งกระทู้ขึ้นก่อน แล้วฝ่ายหญิงจะร้องแก้กระทู้ เรียกว่า “หนีแปร-อะฮะอว” หลังจากนั้นฝ่ายหญิงจะตั้งกระทู้ให้ฝ่ายชายร้องแก้บ้าง เรียกว่า “หนีเตราะห์อะฮะอว”

วงปีฟ้าห่มมอญหงสาวดี และวงปีฟ้าห่มมอญหงสาวกาญจนธานี บ้านวังกะ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 นายกะเข้า เป็นผู้ดูแล ใช้พื้นที่ศูนย์วัฒนธรรมมอญบ้านวังกะร่วมตัวกันก่อตั้งวงดนตรี โดยมีหลวงพ่อดูตะมะ

เจ้าอาวาสวัดวังแก้วการาม เป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของชาวมอญ เป็นแรงบันดาลใจให้วงดนตรีมอญนี้เกิดขึ้น ใช้ชื่อเมืองหลวงของมอญมาตั้งเป็นชื่อ วงปี่พาทย์มอญหงสาวดีขึ้น เชิญครูดนตรีจากเมืองเย ประเทศพม่า มาสอนดนตรีให้กับเยาวชน บทบาทหน้าที่ของวงดนตรีนี้บรรเลงในงานมงคลโอกาสต่างๆ ของหมู่บ้าน ส่วน วงปี่พาทย์มอญหงสาวดีกาญจนธานี มาจากการเล่นละครมอญ ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2520 ปัจจุบันนายชาญณรงค์ อุดมสุขดำริ เป็นผู้อนุรักษ์ไว้ บทบาทหน้าที่ของวงดนตรีนี้บรรเลงในงานอวมงคล ประกอบการรำละครมอญ และ งานมงคลโอกาสต่างๆ ของหมู่บ้านวังกะจนมาถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 1

วงเครื่องสายมอญ คณะหงส์ฟ้ารามัญ
บ้านบางกระดี่ กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 2

วงเครื่องสายมอญ คณะรามัญบ้านเทิง
บ้านเจ็ดริ้ว สมุทรสาคร

ภาพที่ 3

วงปี่พาทย์หงสาวดี
บ้านวังกะ กาญจนบุรี

ภาพที่ 4

วงปี่พาทย์หงสาวดีกาญจนธานี
บ้านวังกะ กาญจนบุรี

เครื่องดนตรีบางชนิดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ความหมายที่อยู่ในบทเพลงนั้น นักดนตรียังคงรักษาไว้ดั้งเดิม เพื่อให้ให้นักดนตรีและชาวมอญมีความสำนึกในความเป็นมอญจนกลายมาเป็นอัตลักษณ์ของชาวมอญบ้านบางกระดี่ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านวังกะ เครื่องดนตรีในวงเครื่องสายมอญ ประกอบด้วย โกร (ซอสามสายมอญ) จัยาม (จะเข้) ตะหลด (ขลุ่ยมอญ) หะดี (ฉิ่ง) ข่าน (ฉาบ) ปุงตัง (กลอง) เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์มอญ ประกอบด้วย ปัดตะหลด (ระนาดไม้) ปัดก้าน (ฆ้องมอญ) ตะหลด (ขลุ่ยมอญ)

ปีชนะ (ปีมอญ) หะเป็นซิม (กลองขนาดกลาง) หะเป็นหะโหนก (กลองขนาดใหญ่) โกรนหะเป็น (ลูกเปิง 4 ใบ) หะตี-หะดาบ (ฉิ่ง-เกราะ) ชาน (ฉาบ) ส่วนเครื่องดนตรีจากวัฒนธรรมร่วม คือ ซอด้วง จะเข้ คีย์บอร์ด กลอง บองโก และฉาบ นำมาผสมในวงเพื่อเพิ่มสีสันในการบรรเลง เพราะปัจจุบันมีการนำเพลงสมัยใหม่ประยุกต์เข้าไป จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีดังกล่าวเข้าไปช่วยเสริมให้ทำนองและจังหวะเร้าใจยิ่งขึ้น จนกลายเป็นที่ยอมรับในหมู่คนฟังทั่วไป โดยไม่มีผู้ชมคนใดคำนึงถึงรูปแบบเดิมหรือรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ลักษณะการผสมวงดนตรีซึ่งนักดนตรีมอญได้ กำหนดรูปแบบการผสมวงดนตรีมอญมีระเบียบแบบแผนการตั้งเครื่องดนตรี เน้นในเรื่องความสวยงามและความสำคัญของเครื่องดนตรีเป็นหลัก ตลอดจนเอื้อประโยชน์ต่อการบรรเลงดนตรี

บทเพลงแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ เพลงเกี่ยวกับเจ้าหรือการบรรยายถึงประวัติความเป็นมาของมอญ (เพลงตำนานราชาธิราช) เพลงเกี่ยวกับความรัก การเกี้ยวพาราสี (เพลงหนุ่มนาข้าวสาวนาเกลือ) เพลงเกี่ยวกับความเชื่อพิธีกรรมต่างๆ (เพลงอะเหียงตองหรี) และเพลงบรรเลงทั่วไป (เพลงเจ็กมัว เพลงโปดเซ เพลงสะมาปะ هنگ) ดนตรีเป็นศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของความเป็นมอญอย่างชัดเจน เนื้อหาดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่แทรกซึมในวิถีชีวิตของชาวบ้าน นักดนตรีส่วนใหญ่เป็นชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองมอญและบางส่วนของอาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้รับการถ่ายทอดดนตรีมาจากบรรพบุรุษและครูดนตรีที่มาจากเมืองมอญ เป็นบุคคลที่ทุกคนในชุมชนยอมรับ

เพลงตำนานราชาธิราช (เพลงอะกลอมราชาธิราช)

Intro

ม ร ต ร ช	ม ท ล ล	ช ต ร ม	ช ม ร ท
-----------	---------	---------	---------

ท่อน 1

ล ร ล ล	ช ต ช ท	ล ม ช ล	ช ล ต ช	ล ช ม ช	ม ช ล ต	ด ร ต ร	ม ร ต ท
ล ร ล ล	ช ต ช ท	ล ม ช ล	ช ล ต ช	ล ช ม ช	ม ช ล ต	ด ร ต ร	ม ร ต ร
ม ท ต ล	ท ล ช ม	ด ล ช ต	ด ร ร _	ม ร ล ช	ฟ ช ม ร	_ ล ช ฟ	ม ฟ ช ล
ล ม ม ร	ร ต ต ล	ช ต ร ม	ช ม ร ต	ม ร ต ร ช	ม ท ล ล	ช ต ร ม	ช ม ร _

ท่อน 2

ด ท ม ฟ ช	ท ช ฟ ม	ฟ ช ฟ ม	ร ต ท ม	ท ต ท ม	ม ฟ ฟ ช	ฟ ม ช ช	ฟ ช ท ต
ม ท ต ช	ท ช ฟ ม	ฟ ช ฟ ม	ร ต ท ม	ท ต ท ม	ม ฟ ฟ ช	ฟ ม ฟ ช	ฟ ช ล ท
ด ร ต ท	ล ล ช ม	ช ม ช ร	_ _ _ ฟ	ม ม ร ร	ด ท ล ล	ด ล ต ช	_ _ _ _
ด ร ต ท	ล ล ช ม	ช ม ช ร	_ _ _ ฟ	ม ม ร ร	ด ท ล ล	ด ล ต ช	_ _ _ ท
(ล ล ช ช	ฟ ม ร ม	ร ต ม ร	ด ม ร ล	ช ช ฟ ฟ	ม ร ต ร	ด ท ร ต	ท ร ต ล)
ล ม ม ร	ร ต ต ล	ช ต ร ม	ช ม ร ต	ม ร ต ร ช	ม ท ล ล	ช ต ร ม	ช ม ร ต

ท่อน 3

ด ร ต ท	ล ล ช ฟ	ม ร ฟ ม	ร ฟ ม _	ม ร ต ร ม	ช ฟ ม ร	_ ร ต ท	ล ม ม ล
ล ม ม ร	ร ต ต ล	ช ต ร ม	ช ม ร ต	ม ร ต ร ช	ม ท ล ล	ช ต ร ม	ช ม ร ต

ท่อน 4

_ ท ล ท	ด ล ชล	ด ร ดท	ล ลชฟ	_ _ _ ร	ร ม ร ด	ด ร ดท	ท ดทล
ด ล ชฟ	ด ฟ ชล	ช ฟ ชล	ช ล ทด	_ ร ดท	ล ทดท	ด ท ลช	ฟ ร ดท
ล ร ดม	ร ช ฟม	ร ร ดล	ด ล ชฟ	_ _ _ ท	_ ท _ ล	ช ช ชม	ร ร ร ม
ช ล ชล	ท ล ชม	ช ล มช	ร ม ร ด	ร ด ทม	ม ฟชล	ช ช ฟฟ	ม ฟชด

ท่อน 5

ท ม ฟช	ท ช ฟม	ฟ ช ดม	ท ด ทม	ท ด ทม	ม ฟ ฟช	ฟ ม ฟช	ฟ ช ท _
_ _ _ ร	ด ดดท	ล ลลล	ช ชชฟ	ม ร ฟม	ร ฟ มร	ม ร ดท	ล ม ม _
_ ด รม	ช ม รด	ร ม รด	ท ล ชม	ด ล ชด	ช ด รม	ร ด รม	ร ม ช _
(_ _ _ ร	ร ม มล	ช ฟ มม	ร ร ดฟ)	ด ร ฟด	ร ฟ _ ฟ	ช ล ชฟ	ช ฟ ร ด
ร ด ทม	ม ฟ ชล	ช ช ฟฟ	ม ฟ ชด				

เพลงหนุ่มนาข้าวสาวนาเกลือ

Intro

_ _ _ _	_ _ _ ดั	ดั ช _ ล	_ ช ล ดั	ดั ช _ ล	_ ช ล ดั		
ดั ล ชม	_ ร ม ช	_ ล ช ม	_ ช _ _	ดั ล ชม	_ ร _ ด	_ ช _ ช	_ ม ช ล
ดั ล ชม	_ ร ม ช	_ ล ช ม	_ ช _ _	ดั ล ชม	_ ร _ ด	_ ด ด ด	ด ด ด ด
_ _ _ ล	_ ช _ ม	_ ล _ ช	ดั ล _ ช	_ ร _ ม	_ ช _ ด	(_ _ รม	ช ม ร ด)
_ ด ช ล	_ ด _ ม	_ _ _ ด	_ _ _ ม	_ ช _ ร	_ ด _ ล	(_ _ ด ร	ม ร ด ล)
_ _ _ ล	_ _ ช ด	_ ด _ ร	_ ม _ ช	(_ _ ดั ล	_ ช _ ม	ช ม ด ร	ด ร ม ช)
_ _ ช ล	_ ม _ ร	_ ด ด ร	_ ดั _ ล	(_ _ _ _	_ _ _ ล	_ ล ล ล	_ ล _ ล)
_ _ _ ล	_ ช _ ม	_ ล _ ช	ดั ล _ ช	_ ร _ ม	_ ช _ ด	(_ _ รม	ช ม ร ด)
_ ดั ช ล	_ ดั _ ม	_ _ _ ด	_ _ _ ม	_ ช ม ร	_ ด _ ล	(_ _ ด ร	ม ร ด ล)
_ ช _ ดั	_ ม _ ช	_ ด ร ม	_ ดั _ ช	(_ _ ด ล	_ ช _ ม	ช ม ด ร	ด ร ม ช)
_ _ ช ล	_ ม _ ร	_ ช ม ร	_ ม _ ด	(_ _ _ _	_ _ _ ด	_ ด ด ด	_ ด _ ด)
_ ดั ช ล	_ ด _ ม	(_ _ _ _	_ _ _ _)	_ ม ด ร	_ ด _ ล	(_ _ _ _	_ _ _ _)
_ ช ร ม	_ ช _ ล	(_ _ _ _	_ _ _ _)	_ ม ช ดั	ล ช _ ดั	(_ _ _ _	_ _ _ _)
_ _ _ ล	_ ช _ ม	_ ล _ ช	ดั ล _ ช	_ ร _ ม	_ ช _ ด	(_ _ รม	ช ม ร ด)
_ ดั ช ล	_ ด _ ม	_ _ _ ด	_ _ _ ม	_ ช _ ร	_ ด _ ล	(_ _ ด ร	ม ร ด ล)
_ _ _ ม	_ ช _ ช	_ ม _ ร	_ ม ช ช	(_ _ ดั ล	_ ช _ ม	ช ม ด ร	ด ร ม ช)
_ ล _ ม	_ ม _ ร	_ ม ช ม	_ ร _ ด	(_ _ _ _	_ _ _ ด	_ ด ด ด	_ ด _ ด)

เพลงอะเหวียงตองหรี

_ ช _ ช	_ ด _ ร	_ _ ช ร	ม ร ด ท	_ _ ล ช	_ _ ล ท	_ ด _ ช	ล ท ด ร
_ ร _ ร	ด ท ด ร	_ _ ช ร	ม ร ด ท	_ _ ล ช	_ _ ล ท	_ ล _ ร	_ _ ช ล
_ ล _ ล	ท ล ช ม	ร ม ร ท	ร ม ช ล	_ ล ช ม	ร ม ช ล	_ ล ช ม	ช ร ม ช
_ ช _ ช	ช ล ช ม	ร ม ร ท	ร ม ช ล	ช ล ช ม	ร ม ช ล	ท ล ช ม	ช ร ม ช

เพลงเจ็กมัว

_ _ _ _	_ ด _ ด	_ ร ี พ ี ร	ด ล _ ด	_ _ ด ช	_ ล _ ช	พ ม ร ม	พ ล ช พ
_ _ _ _	_ ด _ ด	_ ร ี พ ี ร	ด ล _ ด	_ _ ด ช	_ ล _ ช	พ ม ร ม	พ ล ช พ
_ พ ช พ	ร พ ช ล	ร ล ร ล	_ ช _ พ	_ ด _ ท	ล ท ด ม	_ ร ี ด ช	ล ท ด ร
_ _ _ _	_ ด _ ม	_ ร ี ด ช	ล ท ด ร	_ ล _ ท	ล ท ด ร	ม ร ี ด ช	ล ท ด ร
_ _ _ _	_ ด _ ม	_ ร ี ด ช	ล ท ด ร	_ ล _ ท	ล ท ด ร	ม ร ี ด ช	ล ท ด ร
_ ช _ ช	_ ม ร ี ด	_ ท ล ช	ล ท ล ด	_ _ _ _	_ _ _ _	_ _ ช ล	ด ร ี ด ด
ช ล ด พ	_ ร ี ด ล	ช ด ล ช	ด ล ช พ	_ _ ด ช	_ _ ด ล	ช ล ด ร	พ ร ี ด ด

เพลงโปดเช

_ _ _ _	_ ล ช ม	ร ด ร ม	ล ช _ ล	_ _ _ _	_ ด _ ม	ร ด ร ม	ล ช _ ช
_ _ ล ช	_ พ _ ด	ช ด ร ม	ร ม ด ม	_ _ _ _	_ พ ม ร	_ _ _ ม	ร ม ด ร
_ ม พ ช	ล ช พ ด	ช ด ร ม	ร ม ด ม	_ _ _ _	_ พ ม ร	_ _ _ ม	ร ม ด ร
_ ช ช ช	ล ช พ ด	ช ด ร ม	ร ม ด ร	_ ท ด ร	ม ร ี ด ท	ล ช ล ท	ล ท ด ร
_ _ _ _	_ _ _ ช	_ _ _ ม	ร ี ด _ ร	_ _ _ _	_ ช _ ล	ช ล ท ด	ช ท ล ช
_ ช _ ช	_ ร ี ช ร	ม ร ี ด ท	_ ล _ ท	_ _ _ _	_ ท ด ร	ม ร ี ด ท	ล ท ด ร
_ _ _ _	_ ช _ ล	_ ล ท ล	ช ท ล ช	_ _ _ _	ร ม ช ล	ท ม ร ี ท	_ ล _ ด
_ _ _ _	_ ท ด ร	_ _ _ _	_ ด ท ด	_ _ _ _	_ ช _ ม	ร ด ร ม	ล ช _ ช
_ ช _ ช	_ ช _ ม	ร ด ร ม	_ ช _ ล	_ _ _ _	_ ช _ ม	ร ด ร ม	_ ช _ ล
_ ท _ ล	_ ช _ ม	ร ด ร ม	ล ช _ ล	_ ด _ ล	_ ช _ ม	ช ม ช ร	_ ม _ ช
_ _ _ _	_ _ _ ช	_ _ ช ช	_ ช _ ช				

เพลงสะมาปะแหงก (เพลงชานา)

Intro 1

(_ ช ล ช	พ ม พ ช	_ ช ล ช	พ ม พ ช	_ ม ช ด	ร ม ร ด	ม ร ด ร ม ร ช	พ ม ร ด ร ม ด ร
(_ _ ร ช	_ _ พ พ	_ พ ด ร	พ ร ด ท	ล ช พ ท	ด ร ด ท	ช พ ช ท ท ด	ร ด ท ช ท ด _ ท
ช พ ท ด ร	พ ร ด ท	_ พ _ พ	ช ล พ ช				

ท่อน 1

(_ ท _ ด	_ ล _ ช	_ ฟ ม ท	ด ร ท ด	_ ล ช ล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร ท ด
(_ _ _ ด	ท ม ฟ ช	_ _ _ ช	ท ช ฟ ม	_ ฟ ม ร	ม ฟ _ ม	_ ด ท ด	ม ฟ ม ฟ
ช ฟ ม ด	ม ฟ _ ม	_ _ _ ท	_ ท _	ท ล ช ฟ	ม ร ด _	_ ด ร ม	ร ม ด ร
_ ด ท ล	ช ม ร ฟ	(_ ม _ ร	_ ฟ _ ม	_ ร _ ฟ	_ ม _ ร	_ ด _ ท	ด ร _ ด
_ ท ด ร	ด ร ด _)	_ ช ท ช	ฟ ม _ ม	_ ช _ ด	_ ร ท ร	ด ร ม ฟ	ม ฟ ช ล
ช ด ร ม	ช ม ร ด	_ ล ช ล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร ท ด	_ ล ช ล	ด ร ด ร
ม ร ด ล	ด ร ท ด						

ท่อน 2

(_ ท ด ร	ด ล ช ม	_ ล ช ฟ	ม ด ท ม	ท ด ร ด	ท ล ช ด	ท ล ช ฟ	ช ฟ ม ท
_ ท _ ด	ท ล _ ช	_ ด _ ท	_ _ _ ช	ด ช ท ด	_ _ _ _	_ ช _ ฟ	_ ม _ ช
ม ร ด ร	ม ร ด ร	ด ท ช ท	ช ฟ ม ช	ม ร ด ร	ม ร ด ม	_ ม _ ฟ	ช ฟ ม ฟ
ช ฟ ม ท	ด ร ท ด	_ _ _ ล	ด ร ด ร	ม ร ด ล	ด ร ท ด	_ ล ช ล	ด ร ด ร
ม ร ด ล	ด ร ท ด						

Intro 2

_ _ _ ม	_ ช _ ด	_ ช _ ม	ช ม ช ด				
---------	---------	---------	---------	--	--	--	--

ท่อน 3

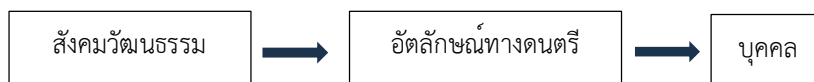
_ _ _ ด	ท ม ฟ ช	_ _ _ ช	ท ช ฟ ม	_ ฟ ม ร	ม ฟ _ ม	_ ด ท ด	ม ฟ _ ม
_ _ _ ด	ท ม ฟ ช	_ _ _ ช	ท ช ฟ ม	_ ฟ ม ร	ม ฟ _ ม	ด ท _ ด	ม ฟ ม ท
_ ท _ ท	_ ท _ ด	_ ช _	_ ท _ ม	_ ม _ ม	_ ม _ ฟ	_ ด _ ฟ	_ ม _ _
_ ด ท ม	_ ฟ _ ช	_ ฟ ม ร	ด ล ช _	_ ท _ ช	_ ฟ _ ม	ท _ _ _	ด ร ท ด

วงเครื่องสายมอญ คณะหงส์ฟ้ารัมัญ บ้านบางกระบือ กรุงเทพมหานคร คณะรัมัญบันเทิง บ้านเจ็ดริ้วสมุทรสาคร วงปี่พาทย์มอญหงสาวดี วงปี่พาทย์มอญหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ กาญจนบุรี มีอัตลักษณ์ทางดนตรีโดดเด่น ถูกสร้างจากกระบวนการทางสังคม ดนตรี การแต่งกาย การใช้ภาษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะนิยามความเป็นมอญ ที่ยังคงดำรงรักษาวัฒนธรรมไว้อย่างเหนียวแน่น ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งที่แทรกซึมในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ประเพณี พิธีกรรม เทศกาลต่างๆ ของชาวมอญ ด้วยความร่วมมือจากชาวบ้าน หน่วยงานในชุมชน เลือกกลุ่มคนผู้สนใจดนตรีตลอดจนผู้ให้การสนับสนุนมาเป็นจุดสร้างงาน ผลักดันให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกัน ร่วมกันจัดตั้งวงดนตรีเพื่อเป็นตัวแทนในการฟื้นฟูและเผยแพร่ สามารถผลิตซ้ำผ่านเวทีทางสังคมต่างๆ ทำให้คนจดจำได้มากขึ้น เครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์บางอย่างมีการประดิษฐ์ทอด้วย หงส์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของชาวมอญ ดนตรีบางชนิดมีการปรับเปลี่ยนผสมผสานกับวัฒนธรรมภายนอกไปบ้าง แต่บทเพลงก็ยังคงความเป็นมอญอยู่ เนื้อหาสาระของเพลงที่ปรากฏสะท้อนถึงวิถีชีวิต มีการสร้างสรรค์ความงามให้กับภาษา

ผ่านถ้อยคำสำนวนต่างๆ ซึ่งเป็นรหัสที่เข้าใจและซาบซึ้งในความงามของภาษาได้เฉพาะคนในวัฒนธรรมเดียวกัน การแต่งกายของนักแสดงด้วยชุดท้องถิ่นชาวมอญ เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องช่วยกัน เพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคมที่เปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าเครื่องดนตรีบทเพลงมอญและการแต่งกายเป็นตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของความเป็นมอญได้ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

ประเด็นอัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ ทำให้เห็นว่าชุมชนมอญบ้านบางกระดี่ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านวังกะ เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีประวัติความเป็นมาที่ก้าวข้ามช่วงเวลาต่างๆ ที่มีผลต่อสังคมไทยจากอดีตมาถึงปัจจุบัน แม้ยุคสมัยเปลี่ยนไป บางสิ่งก็เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา วัฒนธรรมบางอย่างได้เลือนหายไปบ้างก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์มอญเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาศาสนาเพราะสะท้อนให้เห็นกระบวนการจัดการ และใส่ใจวิถีชีวิตแห่งวัฒนธรรมของตนที่อยู่ร่วมกับสังคมเมือง ด้วยเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ชาวมอญบ้านบางกระดี่ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านวังกะ พยายามที่จะรักษาธำรงไว้ ทั้งนี้เพื่อบอกกลุ่มชนเดียวกันให้เห็นความสำคัญและภูมิใจในตัวตน ก่อนที่จะอยู่กลืนหายไปกับสังคมเมือง และในขณะที่เดียวกันก็พยายามที่จะบอกสังคมภายนอกให้ยอมรับความเป็นมอญที่ถือสัญชาติไทยโดยอธิบายตัวตนผ่านวัฒนธรรมดนตรี นักดนตรี นักแสดง ถูกสร้างขึ้นภายใต้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมและความสามัคคีในกลุ่มของตน อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ เป็นการศึกษาที่น่าสนใจที่สามารถรื้อฟื้นและสร้างอัตลักษณ์ที่สูญหายไปให้กลับมามีบทบาทได้อีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องในบางประเด็นกับแนวคิด (Hargreaves, Miell & Macdonald, 2002) ได้อธิบายการเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ทางดนตรีว่า เป็นสิ่งที่บุคคลสร้างขึ้นบนความสัมพันธ์ของบุคคลและสังคมเป็นสิ่งที่บุคคลใช้สะท้อนตัวตนทางสังคม การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ทางดนตรีดังนี้

ภาพที่ 5 การเกิดขึ้นของอัตลักษณ์ทางดนตรี

และสอดคล้องในบางประเด็นของ (Keawtheph & Hinwiman, 2010) การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม หมายถึง การปกป้อง ดำรงรักษาหรือเพิ่มพูนวัฒนธรรมที่มีการผลิตขึ้นในกลุ่มสังคม เมื่อเกิดการผลิตและสร้างความหมายทางวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมา และทำการผลิตซ้ำด้วยวิธีการต่างๆ จนเกิดการยอมรับเป็นบรรทัดฐานเพื่อการอยู่ร่วมกันแสดงถึงความเป็นหนึ่งเดียวของกลุ่มสร้างความแตกต่างระหว่างกลุ่ม จึงเสนอแนวทางการศึกษากระบวนการผลิตและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ การผลิต การเผยแพร่ การบริโภค และการผลิตซ้ำ

วงดนตรีมอญ ถูกนำออกแสดงในฐานะที่เป็นตัวแทนของหมู่บ้านมอญ ดังนั้น อัตลักษณ์ของดนตรีชาติพันธุ์มอญถูกผลิตซ้ำผ่านการแสดงในโอกาสต่างๆ ทั้งในและนอกหมู่บ้าน เช่น งานประเพณี พิธีกรรม งานรำลึกวันชาติมอญ งานรื่นเริงสันตนาการต่างๆ ของชาวมอญ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการกระตุ้นเตือนความรู้สึกนึกคิดผ่านเสียงดนตรีมอญ เสียงร้องที่เป็นภาษามอญ รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกายที่สวมใส่ สามารถผลิตซ้ำความ

เป็นมอญได้อย่างต่อเนื่อง คนตรีถูกเลือกให้เป็นตัวแทนในการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มจนทำให้หมู่บ้านมีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก โดยได้รับเชิญไปแสดงนอกหมู่บ้านทั้งในระดับอำเภอและจังหวัด ส่วนใหญ่มีเพียงความชื่นชม ความสนุก ความแปลกตา แต่ก็ยังเป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่นักแสดงชาวมอญพยายาม อธิบายตัวตนกับสังคมและเพื่อให้เกิดการยอมรับว่าวัฒนธรรมนั้นเกิดจากแหล่งศูนย์กลางเป็นแหล่งๆ ไปแล้ว แพร่กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ และอาศัยการติดต่อเชื่อมโยงของมนุษยชาติที่มีแนวโน้มที่จะติดต่อถึงกัน ตลอดเวลา การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของชาวมอญจนกลายเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชนในท้องถิ่นนั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์มอญบ้านบางกระดี่ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านวังกะ พบว่า การผลิตซ้ำอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ผ่านวัฒนธรรมดนตรี ก่อให้เกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ควรทำการศึกษาเรื่องพลวัตการปรับตัวของชาวมอญในประเทศไทย ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาอัตลักษณ์และการดำรงอยู่ของคนตรีชาติพันธุ์มอญ บ้านบางกระดี่ บ้านเจ็ดริ้ว และบ้านวังกะ ถือเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ควรมีการศึกษาเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเทศไทยว่ามีรูปแบบใดบ้าง อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม

References

- Hargreaves, J. D., Miell, D., & Macdonald, R. (2002). What are musical identities and Why are they importance? R. Macdonald, D. Miel, & D Hargreaves (Eds), **Musical identities**. (pp.1-20). United Kingdom: Oxford University Press.
- Keawtheph, H., & Hinwiman, S. (2010). **Stream of economic theorists Politics and educational media**. Bangkok: Rintmaking Limited Partnership.
- Pochanicha, R. (2019). **Study of Wonfe ritual music: funeral music, monastic ceremonies**. Doctoral thesis Department of Anthropology Faculty of Fine and Applied Arts Srinakharinwirot University. [in Thai]